

بسمه تعالی

نهضت آزادی ایران
تاسیس ۱۳۳۰

۱۹۱۹

۱۳۸۴/۲/۱۸

دیدار انجمن اسلامی دانشجویان دانشکده فنی دانشگاه تهران

با دکتر ابراهیم یزدی

پیرامون «فعالیت های حزبی در ایران ، کارکردها و موانع»

روز یکشنبه اعضای شورای مرکزی و عمومی انجمن اسلامی دانشکده فنی دانشگاه تهران با دبیرکل نهضت آزادی ایران دیدار نموده و پیرامون اوضاع سیاسی روز و انتخابات ریاست جمهوری به گفتگو نشستند.

در ابتدای این جلسه ، از دکتر یزدی سوال شد : «از آنجا که نهضت آزادی ایران ، از پیشگامان فعالیت حزبی به شمار می رود ، موانع کار حزبی را در ایران چه می دانید» . دکتر یزدی در پاسخ ، موانع تاریخی کار حزبی در ایران را یادآور شد و گفت : «ما به دلیل رسوبات فرهنگی ، هرچند دموکراسی را به عنوان آرمان پذیرفته ایم و برایش تلاش می کنیم ، اما اولاً تعلق اجتماعی ضعیفی داریم و ثانیاً روحیه همکاری جمعی مان ضعیف است . یعنی لوازم رسیدن به دموکراسی را فراهم نکرده ایم» . وی سپس اشاره کرد که در شرایطی که جامعه ما به سرعت ، سیاسی می شود ، جمع گریزی به آفت بزرگ این حرکت تبدیل می شود. وی با یادآوری تاکید مرحوم مهندس بازرگان بر کار گروهی حتی پیش از تشکیل نهضت آزادی ایران ، فعالیت های مرحوم بازرگان را در این راستا بر شمرد و «شرکت سهامی انتشار» و «متاع» را به عنوان نمونه این انجمن های مدنی نام برد ، که به اعتقاد بازرگان و نهضت آزادی ، نخستین گام های رسیدن به دموکراسی هستند.

دکتر یزدی در ادامه و در پاسخ به اشکالاتی که به تحزب وارد می شود گفت : «به عنوان نمونه ، در یک کار تشکیلاتی ، تصمیم ها به کندی گرفته می شود اما در عوض مستحکم و استوار خواهد بود» .

دکتر یزدی سپس با اشاره به ارتباط تنگاتنگ جنبش دانشجویی و احزاب سیاسی گفت : « هرچند اگر جنبش دانشجویی زیر نفوذ احزاب سیاسی قرار گیرد ، آفتی برای جنبش دانشجویی خواهد بود ، اما فقدان احزاب سیاسی خارج از دانشگاه هم یک آفت دیگر برای این جنبش است » . وی در توضیح سخنش افزود : « دانشگاه محل ماندن دانشجو نیست ، دانشجویان هنگام ورود به دانشگاه ، کار سیاسی را بلد نیستند و موقعی که یاد می گیرند ، از دانشگاه خارج می شوند و پایگاه فعالیت سیاسی خود را از دست می دهند» .

دکتر یزدی سپس اضافه کرد که : « جنبش دانشجویی کارکرد حزبی ندارد و نباید هم داشته باشد ، اما می تواند آموزش سیاسی بدهد . یعنی گسل سیاسی پیش آمده در جامعه را بپوشاند . مثلاً می تواند «تاریخ معاصر یا حتی علوم ضروری برای زندگی جمعی مانند «روان شناسی» و «اقتصاد» را آموزش دهد ، به عبارت دیگر ، جنبش دانشجویی می تواند در راستای توسعه سیاسی گام بردارد ، بدون اینکه کارکرد یک حزب سیاسی را پیدا کند» .

دکتر یزدی هم چنین مطرح کردن مطالبات صنفی را از کارکردهای مهم جنبش دانشجویی دانست که بسیاری از مشکلات کار سیاسی و دینی را ندارد . در ضمن این حق را باید برای دانشجویان قائل بود که برای فعالیت سیاسی شان به احزاب مورد علاقه شان بپیوندند.

دکتر یزدی در پاسخ به سوالی که خواستار توضیح بیشتری در مورد « مزایا و معایب حزبی شدن» بود ، گفت : « جامعه انسانی علی الاصول متکثر است . وقتی از دموکراسی سخن می گوئیم ، احزاب سیاسی نهادهایی هستند که مردم در آنجا جمع می شوند و بر اساس تمایلات خودشان با هم همگن می شوند و در مورد مسائل اساسی و کلان جامعه شان با هم توافق می کنند . در حقیقت نظریات شهروندان در این احزاب در تعامل با یکدیگر شکل می گیرد و در قالب چند راهکار اساسی به مردم ارائه می گردد . کارکرد حزب این است که حرکت های متکثر را به تصمیم های کلان منجر می کند» .

دکتر یزدی سپس با اشاره به اینکه «حزب نمی تواند در خلا حرکت کند» گفت : هر حزب سیاسی نماینده یک جریان سیاسی در جامعه است و تمام قدرت خود را از این جریان سیاسی می گیرد . اگر جریان راست در ایران قدرتمند است ، به این دلیل است که جریان اقتصاد بازار و جریان فقه سنتی را نمایندگی می کند . اما جریان چپ چون بعد از انقلاب جایگاه تاریخی خود را (که روشنفکری دینی بود) رها کرد ، قدرت خود را از دست داد . هم چنین به این دلیل

نهضت را نمی‌توانند با وجود انواع محدودیت‌ها خفه کنند، چون ریشه در تاریخ و اجتماع دارد. تا این جریان حضور دارد، طبیعتاً نهضت هم هست».

دبیرکل نهضت آزادی در پاسخ به سوال دیگری مبنی بر اینکه «وقتی حزب حاکمیت یافت، چه کارکردی می‌یابد» گفت: «یک حزب سیاسی، دو کارکرد اصلی دارد، یکی ارتباط با مردم و دیگری بسیج مردم. مثلاً نهضت آزادی ایران امروز در سطح کلان با مردم ارتباط دارد اما این ارتباط، ارگانیک نیست و نهضت قدرت بسیج مردم را ندارد. البته نقش سومی هم باید برای حزب قائل شویم و آن «اثر گذاری بر فرایندهای سیاسی جامعه» است. وی در توضیح سخنانش افزود: «امروز وقتی می‌گویند احزاب دنبال قدرت هستند، منظورشان قدرت اجرایی است و بر همین مبنا می‌گویند نهضت دنبال قدرت نیست. در حالی که ما می‌گوییم قدرت را باید تعریف کرد. ما بین قدرت سیاسی و قدرت حکومتی فرق قائلیم. مثلاً آقای خمینی پیش از انقلاب در پاریس، قدرت سیاسی داشت و می‌توانست مردم را به خیابان‌ها بکشد، هرچند که هیچ قدرت حکومتی نداشت. و بدین معنا معتقدیم که هر کس که می‌خواهد جامعه‌اش را تغییر دهد باید دنبال قدرت سیاسی باشد، تا بتواند مردم را حرکت دهد، حتی پیامبر هم تلاش می‌کند که قدرت سیاسی بدست آورد و این غیر از تلاش برای کسب «قدرت حکومتی» است.

دکتر یزدی در پاسخ به آخرین سوال، جمود حزب، از بین رفتن روحیه دموکراتیک داخل حزب، از بین رفتن حقوق اقلیت‌ها در اکثریت یافتن احزاب دیگر و عوام‌فریبی را به عنوان آفت‌های تحزب یاد کرد و گفت: «راه حل شناخته شده این مشکل، این است که اقلیت همواره این امکان را داشته باشند که به اکثریت تبدیل شوند».

وی با فرق گذاشتن میان احساس سیاسی، بینش سیاسی، دانش سیاسی و تربیت سیاسی، کارکرد حزب را در سه مورد آخر عنوان کرد و خاطر نشان ساخت که جامعه باید از احساس سیاسی، که به دلیل تحت ستم واقع شدن در همه وجود دارد، آرام آرام به سمت بینش، دانش و تربیت سیاسی حرکت کند.

روابط عمومی

نهضت آزادی ایران